

Förvaltningsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av ikraftträdandebestämmelsen i en lag om temporär ändring av lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av ikraftträdandebestämmelsen i en lag om temporär ändring av lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel (RP 90/2025 rd): Ärendet har remitterats till förvaltningsutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- specialsakkunnig Tiina Järvinen, inrikesministeriet
- specialsakkunnig Ritva Liukonen, social- och hälsovårdsministeriet
- specialsakkunnig Julianne Koskelainen, Migrationsverket
- verksamhetsledare Pia Lindfors, Flyktingrådgivningen rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- barnombudsmannens byrå
- justitieministeriet
- diskrimineringsombudsmannens byrå
- Folkpensionsanstalten
- Helsingfors stad
- Rädda Barnen rf.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås det att ikraftträdandebestämmelsen i en lag om temporär ändring av lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel ändras.

Avsikten är att giltighetstiden för de temporära bestämmelserna om mottagningspenningens grunddel för personer som söker internationellt skydd, får tillfälligt skydd eller är offer för män-

Betänkande FvUB 20/2025 rd

niskohandel och som saknar hemkommun, om brukspenningen för minderåriga utan vårdnadshavare och om den kompletterande mottagningspenningen ska förlängas till den 11 juni 2026.

Permanent lagändringar som gäller mottagnings- och brukspenningens belopp bereds i samband med lagstiftningsprojektet om det nationella genomförandet av EU:s migrations- och asylpakt. De ändringarna avses träda i kraft den 12 juni 2026.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft den 1 december 2025.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Regeringen föreslår ändringar i en lag om temporär ändring av lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel (466/2024, nedan mottagningslagen). Enligt förslaget ändras ikraftträdandebestämmelsen så att de temporära bestämmelserna om mottagningspenningens grunddel, brukspenningen och den kompletterande mottagningspenningen fortsätter att gälla fram till den 11 juni 2026. Den nuvarande lagen gäller till och med den 31 december 2025.

Den temporära lagändringen grundar sig på skrivningen i regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering om att sänka mottagningspenningen till det minimum som tillåts enligt grundlagen och mottagandedirektivet (regeringsprogrammet, punkt 10.3). Förlängningen av giltighetstiden ändrar inte bestämmelserna i den temporära lagen, utan bestämmelserna om kompletterande mottagningspenning förblir i kraft på det sätt som förutsätts i grundlagsutskottets utlåtande (GrUU 25/2024 rd —RP 28/2024 rd). Avsikten är att permanenta lagändringar som gäller mottagningspenning och brukspenning ska göras som en del av en mer omfattande reform av mottagningslagen i samband med genomförandet av EU:s nya migrations- och asylpakt.

Sammantaget anser förvaltningsutskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker lagförslaget utan ändringar.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Förvaltningsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 90/2025 rd utan ändringar.

Betänkande FvUB 20/2025 rd

Helsingfors 6.11.2025

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Mauri Peltokangas saf
vice ordförande Pihla Keto-Huovinen saml
medlem Tiina Elo gröna
medlem Petri Honkonen cent
medlem Juha Hänninen gl
medlem Christoffer Ingo sv
medlem Mari Kaunistola saml
medlem Anna Kontula vänst
medlem Rami Lehtinen saf
medlem Mira Nieminen saf
medlem Saku Nikkanen sd
medlem Hanna Räsänen cent
medlem Paula Werning sd
medlem Joakim Vigelius saf
ersättare Heikki Vestman saml.

Sekreterare var

utskottsråd Minna-Liisa Rinne.

Betänkande FvUB 20/2025 rd Reservation

Reservation 1

Motivering

Regeringen föreslår att ikraftträdandebestämmelsen i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel (nedan mottagningslagen) ändras så att giltighetstiden för de temporära bestämmelserna förlängs till den 11 juni 2026.

Den temporära ändringen av mottagningslagen (746/2011) som gäller mottagningspenningens grunddel, brukspenningen och den kompletterande mottagningspenningen trädde i kraft den 1 augusti 2024. Vi föreslog redan då att propositionen förkastas, eftersom nedskärningen av mottagningspenningen ansågs oskälig särskilt på grund av indexfrysningen. Redan då påpekades det i flera sakkunnigyttranden till förvaltningsutskottet att propositionens konsekvensbedömning var bristfällig.

Genom den temporära lagen eftersträvas besparingar på cirka 1,6 miljoner euro under tiden 1.1.2026–11.6.2026. Besparingarna ingår i den justerade ramen för 2025–2027. Nedskärningarna i mottagningspenningen har emellertid ökat kostnaderna för den kompletterande mottagningspenningen, eftersom den sänkta grunddelen har lett till att behovet av kompletterande stöd har ökat. Helsingfors stad och andra remissinstanser har ansett att det är osäkert om sparmålet kan uppnås, och enligt propositionen har kostnaderna redan ökat med 1,2 miljoner euro mellan åren 2024 och 2025. Den ökade ekonomiska rådgivningen och stödprocesserna belastar också de anställda.

Propositionen berör särskilt ukrainare som flytt undan Rysslands anfallskrig. I januari 2024 utgjorde denna grupp cirka 79 procent av mottagningssystemets kunder. Beroendet av mottagningspenning kan inte anses vara kortvarigt, eftersom asylprocesserna ofta pågår i flera månader eller år.

Det verkar därför som om propositionen de facto inte kommer att leda till besparingar i den omfattning som regeringen eftersträvar eller göra mottagningssystemet mindre attraktivt. Därför är det mycket svårt att anse att propositionen är socialt hållbar eller värd att stödja.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen förkastar lagförslaget.

Helsingfors 6.11.2025

Saku Nikkanen sd
Paula Werning sd

Betänkande FvUB 20/2025 rd
Reservation

Reservation 2

Motivering

Mottagningspenningen är precis som utkomststödet en förmån i sista hand som tillgodoser den trygghet som behövs för ett människovärdigt liv enligt 19 § 1 mom. i grundlagen. När mottagningslagen stiftades fastställdes det att mottagningspenningens belopp skulle uppgå till 70 procent av utkomststödet grunddel. I början av denna valperiod var beloppet redan mycket lägre än så. Under denna valperiod har indexjusteringarna av mottagningspenningen frysts. Vidare har penningen minskats genom den temporära lagen, vars giltighetstid regeringen nu vill förlänga.

Det är varken politiskt klokt eller etiskt hållbart att sänka de förmåner som tryggar försörjningen i sista hand till en så låg nivå att de inte ens räcker till för att täcka nödvändiga levnadskostnader, såsom kostnader för tillräcklig föda.

Det är inte heller socialpolitiskt förnuftigt att göra sådana nedskärningar i de förmåner som tryggar försörjningen i sista hand att en betydande majoritet av förmånstagarna blir tvungna att ty sig till behovsprövat stöd, eventuellt i form av varor, trots att det är byråkratiskt besvärligt och bevisligen begränsar förmånstagarens egen handlingsförmåga. Efter sänkningen av mottagningspenningens nivå har ansökan om och beviljandet av kompletterande mottagningspenning, som är en behovsprövad förmån, ökat betydligt.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen förkastar lagförslaget.

Helsingfors 6.11.2025

Tiina Elo gröna
Anna Kontula vänst